

KAIP RADOSI JŪRŲ MUZIEJUS

2009 metų vidurvasarį, liepos 28 dieną, sukako lygiai 30 metų, kai Jūrų muziejus Kopgalyje atvėrė duris lankytojams. Šia proga dienraščio „Vakarų ekspresas“ žurnalistė Gražina JUODYTĖ pasakojimuose atkūrė muziejaus atsiradimo istoriją.

PRADŽIŲ PRADŽIA

Kai 1973–1976 metais dabar jau šviesaus atminimo žurnalisto Vytauto Bajoro, nušviesdavusio miesto statybas, klausdavome, kas vyksta Kopgalyje, jis tik paslaptinai šypsodavosi ir sakydavo: „Ne jūsų reikalas. Ir niekieno reikalas.“

Tuomet svarstydavome, kad gal kokį karinį objektą toje Smiltynėje renčia... Dabar iš metų aukštumėlės galvoju: kiek Klaipėdoje žmonių žinojo apie „legaliai nelegalią“ Jūrų muziejaus statybą, bet skundikų neatsirado nė vieno. O 1979 m. liepos 28 d. įvyko didinga Jūrų muziejaus atidarymo ceremonija, į kurią tarsi į atlaidus plūdo ne tik klaipėdiečiai, bet šimtai žmonių iš visos Lietuvos.

Artėjant Jūrų muziejaus 30-mečiui, „Vakarų ekspresas“ pradeda rašinių ciklą apie klaipėdiečių, o ir visos Lietuvos pasididžiavimą – Jūrų muziejų, į kurį dabar telpa ir akvariumas, ir delfinariumas.

Pastatėlis Herkaus Manto g. 14

Šiandien praeidamas pro Herkaus Manto g. 14-ąjį namuką, kur dabar pardavinėjami dėvėti drabužiai, Aloyzas Každailis nesusituri jo nepastuksenęs. Jam šis pastatėlis – šventa vieta, nors ir labai sunkiai sekėsi jį



Jūrų skyrius lankytojų skaičiumi bemat aplenkė visas Kraštotyros muziejaus ekspozicijas

remontuoti. „Remontininkai – girtuokliai, darbų vykdytojas – melagis“, – dabar su šypsenėle mena tuomet Kraštotyros muziejaus Jūrų skyriaus vedėjas.

Kol remontininkai leisdavo sau visai neateiti į darbą, o ir atėję dažniausiai stikliukus „į sveikatą“ kilnodavo, jau virė paruošiamieji muziejaus ekspozicijos darbai. Pirmajame aukšte – laivybos istorija nuo seniausių laikų iki šių dienų, antrajame buvo planuojama įkurdinti locmano Felikso Rimkevičiaus surinktų kriauklių ekspoziciją. Buvo galvojama ir apie pirmųjų specialistų – biologo ir ichtiologo – viliones: iš Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto su paskyrimais pavyko prisikviesti Eugenijų Buivydą, Algirdą Stankevičių.

Bet tai jau buvo vėliau, kai Kraštotyros muziejaus Jūrų skyrius jau egzistavo. O jo atidarymui, galima sakyti, rengėsi vienas A. Každailis. Pats vadovas, pats ir darbininkas, ir krovikas. Tiesa, smulkiems techniniams darbams moksleivių buvo prisiviliojęs. Štai – ir visa Jūrų skyriaus kūrimo komanda.

Nenumaldomai artėjo skyriaus atvėrimo diena – 1971 m. liepos 11-oji, per Jūros šventę. „Viskas strigo, viskas vėlavo. Paskutinį vakarą prieš atidarymą darbuojuosi kabinete – karpau etiketes prie eksponatų – ir girdžiu baisiausią žvangesį, bildesį. Vitrinų projektuotojui netiksliai apskaičiavus konstrukcijų atsparumą, sugriuvo lentynos. Ir sudužo Felikso Rimkevičiaus kriauklių kolekcijos pasididžiavimas – Australietiškas trimitas, – pasakojo A. Každailis.

Kriauklių savininkas – pažaliavęs, Jūrų skyriaus vedėjas – perbalęs. Na, susipakuos atgal kriaukles į dėžes ir ką rytoj pamatys lankytojai? Bet F. Rimkevičius kriauklių nesusikrovė, o baigė dėlioti į vitrinas. Muziejukas duris lankytojams atvėrė, kaip ir buvo numatyta.

Kraštotyros muziejaus Jūrų skyrius lankytojų gausa pranoko visą muziejų. Atvykstantieji į Klaipėdą pirmiausiai ieškodavo Herkaus Manto g. 14-ojo namo. O ypač jaunieji klaipėdiečiai kasdien atbėgdavo pasižiūrėti, kas tame muziejuje naujo.



Jūrų muziejaus „kapitonu“ nuo pat pradžių tapo Vilniaus universitetą baigęs istorikas Aloyzas Každailis

„Toks ir buvo tuometinio Klaipėdos vadovo Alfonso Žalio sumanymas – sudominti. O jau paskui imtis ir grandiozinio darbo Kopgalyje“, – šiandien tvirtina A. Každailis.

NUO NENDRIŲ IKI ODŲ

Muziejaus statybos startiniam penketui Aloyzas Každailis priskiria architektą Petrą Lapę, Restauracinių dirbtuvių vadovą Algirdą Aukštuolį, restauratorius Vytautą ir Laimą Šliogerius, save ir, žinoma, Klaipėdos vykdomojo komiteto pirmininką Alfonsą Žalį.

Išminavimo operacijos

Miesto vadovas A. Žalys buvo ir žaidėjas, ir komandos treneris. Kiek reikėjo išradingumo, fantazijos, kad visa tai, kas sumanyta, virstų tikrove. Projektai gulė ant stalo, tačiau iki jų įgyvendinimo – šviesmečiai.



KOMANDA ir TRENERIS. Šioje nuotraukoje beveik visa Jūrų muziejaus tvėrimo komanda (trūksta Algirdo Aukštuolio): iš kairės Eugenijus Buivydas, Aloyzas Každailis, Vytautas Šliogeris, Laima Šliogerienė, Petras Lapė, Alfonsas Žalys

Visų pirma tvirtovę Kopgalyje reikėjo išminuoti, nes ten buvo vokiečių suslėptų šaudmenų, artilerijos sviedinių saugyklos. Iškviesti išminuotojai paskėsčiojo rankomis, tuo viskas ir baigėsi. O norint pradėti statyti architekto P. Lapės suprojektuotą akvariumo pastatą, visų pirma reikėjo išvalyti tuos pavojų slepiančius griuvėsius. P. Lapė autokranininkui sukonstravo šarvuotą kabiną. Reikia įsivaizduoti, kokia turėjo būti komanda, kad savo fantazijomis, įkarščiu apkrėstų ir kitus statybų dalyvius, kad jie net rizikuodami gyvybe ryžtųsi tokiems „eksperimentams“.

Ekskavatorininko išraustus artilerijos sviedinius ar šaudmenų dėžes nukenksminti jau rasdavosi specialistų...

Išradimai ir atradimai

Kol vyko projektavimo ir statybos darbai, dviejų aukštų namuke centrinėje Klaipėdos gatvėje proto bokštai jau kūrė ekspozicinius planus. Iš Kauno zoologijos muziejaus prisiviliotas iškamšų specialistas Alvydas Laurinavičius darė savo darbus, biologas Algirdas Stankevičius ir ichtiologas Eugenijus Buivydas pagal to laikotarpio galimybes kaupė eksponatus.

Kalbantis su A. Každailiu, kilo logiškas klausimas, kur reikėjo dėti visus tuos ruošinius būsimajam milžiniškam muziejui, nes Jūrų skyrius buvo viso labo tik dviejų aukštų namukas... Tik praėjus daugiau nei 30 metų sužinojau, kas vyko mano namų Turgaus g. pašonėje. Pasirodo, dabartinėje evangelikų liuteronų bažnytelėje ant Jono kalnelio (ko ji neprisikentėjo sovietmečiu – miesto pionierių namai, kultūrnamiš, komunalininkų klubas) buvo įsteigtas Kraštotyros muziejaus liaudies meno skyrius. Keliuose namo aukštuose buvo ekspozicijos, o rūsyje – dirbtuvės ir būsimųjų eksponatų Jūrų muziejui saugyklos.

Būtent čia ir gimė įvairiausi atradimai bei išradimai. Fotografas ir fotomenininkas Vytautas Karaciejus čia išrado naujas būsimos ekspozicijos vaizdinės medžiagos rengimo technologijas panaudojant gipso ir nendrių plokštes.

Žmogaus fantazija yra beribė. A. Každailį nustebinu, kad senieji tinkuotojai vietoje medžio strypelių, kaip įprasta visoje Lietuvoje, naudojo nendrių stiebus. Taigi, atkritęs prieškarinio tinko gabalas „pamėtėjo“ idėją, kad tuos meldų stiebus gipsu užpylus puikiausios plokštės ekspozicijos stendams išėitų.

Algirdas Stankevičius su Eugenijumi Buivydu sumąstė, kaip vaizdžiau pateikti žuvų, paukščių muliažus

ir iškamšas. O kuo iškloti akvariumo salės sienas? Kuo jas apdailinti? Šviesi architekto P. Lapės galva sumastė, kad dirbtinių odų gamykloje Plungėje tą dangą galėtų pagaminti. Kai nuvažiavo pas gamyklos vadovą poną Bulovą, šis ilgai galvą krapštė. Paskui lyg prisizadėjo: „Pabandysim.“ Pabandė, išėjo.

„Toji dirbtinė oda akvariume ir šiandien tebetar nauja“, – daugiau nei prieš 30 metų padarytu išradimu džiaugiasi A. Každailis.

Na, o odų gamykla tą architekto išradimą įtraukė į gaminių katalogą.



1973–1979. Šioje nuotraukoje Jūrų muziejaus statybos pradžia – 1973 m. spalio. O štai 1979 m. vasarą treneris ir komanda apeina jau pastatyto muziejaus valdas

„KOSMINĖS“ TECHNOLOGIJOS

„Muziejaus statybose, galima sakyti, dalyvavo visa Lietuva“, – šiandien teigia kompleksinio projektavimo firmos „Klaipėdos komprojektas“ vyriausiasis inžinierius Tautvydas Petras Tubis.

„Virksnelė“ tarp Jūrų muziejaus ir anuometinio šio statinio projektavimo inžinieriaus konstruktoriaus pono Tautvydo nenukirpta iki šiol. Ir dabar ant jo darbo stalo vėl guli krūvos Jūrų muziejaus brėžinių – ir tų, kuriuos jis su architektu Petru Lape braižė prieš kelis dešimtmečius, ir netrukus numatomos muziejaus rekonstrukcijos projektų. Skirtumas tik tas, kad tie naujieji brėžiniai – kompiuteryje...

Neįtikėtini P. Lapės atradimai

Per 30 metų daug kas susidėvėjo, tad muziejų būtina atnaujinti. Šiandien visos statybinės medžiagos, vamzdynai, akvariumo stiklai, filtrai ir dauge-

lis kitų specifinių Jūrų muziejaus „įmantrybių“ yra lengvai prieinami – tik turėk pinigų. O daugiau kaip prieš trisdešimt metų teko spręsti ne tik finansines problemas.

Tokio akvariumo nebuvo visoje tuometinėje Sovietų Sąjungoje, o ir užsienio akvariumuose pasidairius nebuvo kaip patirties ar idėjų semtis. Tad architektas inžinierius Petras Lapė kreipėsi į brolių, gyvenančių JAV, kad šis padėtų gauti kokios literatūros apie akvariumų įrenginius. P. Lapės brolis teatsiuntė kažkokį bukletėlį, iš kurio galėjai susidaryti vaizdą, kaip akvariumas įrengtas Bostone. Tame bukletėlyje P. Lapę išgąsdino tris kartus už patį akvariumą didesnis vandens filtravimo „fabrikas“. Kažin kaip jis būtų atrodęs Kopgalio panoramoje, jei P. Lapė nebūtų padaręs savojo išradimo filtruotam jūros vandeniui į akvariumą pumpuoti.

„Įsivaizduokite, yra gėlas vanduo, yra pietų ir šiaurės jūrų vanduo, yra marių vanduo. Ir reikia tokių technologijų, kad tas vanduo taptų priimtinas visoms žuvisms, plaukiojančioms didžiajame akvariume. Jis turi tikti ir pietų, ir šiaurės jūrų žuvisms, o neretai – ir gėlavandenėms. Tad reikia tokių technologijų, kurios prilygtų kosminio laivo mechanizmams“, – sako T. Tubis.



Architektui Petru Lapei vis kildavo genialių minčių: šioje nuotraukoje užfiksuotas momentas, kai P. Lapė idėją aiškina Alfonsui Žaliui, brėžinius paįšydamas čia pat, ant smėlio

Jis tiesiog žavisi kolegą P. Lapės atradimu. Pastarasis sugalvojo paprastą, bet kartu ir genialų dalyką: vandenį siurbti tiesiai iš Baltijos jūros, kuris, praeidamas pro natūralius gamtos, t. y. smėlio, filtrus, atiteka į rezervuarą, o jame jau su tam tikrų technologijų pagalba pagal poreikį didinamas vandens druskingumas, ar atvirkščiai – jis gėlinamas bei skaidrinamas.



Tik šioje nuotraukoje galite pamatyti tai, ko atvykę į Jūrų muziejų nepamatysite...

Išskirtinis vamzdynas

Tegul ir filtruotas jūros vanduo, tačiau jis vis dėlto ne gėlas. Jūros vanduo graužia ir vamzdynus, ir gelžbetonio konstrukcijas. Koks turėtų būti tas gelžbetonis, kad nepasiduotų erozijai? Ir kokie turėtų būti vamzdynai, filtrai, sklendės, kad po kelerių metų jų, surūdijusių, pairusių, nereikėtų keisti?

Pasitarę, pagalvoję nusprendė, kad reikia ieškoti kitokių gelžbetonio gamybos formulių. O ir vamzdynai turėtų būti ne iš metalo.

1972–1973 metais Klaipėdos statybose dar buvo naudojami sunkiasvoriai metaliniai cinkuoti vamz-



Šia vamzdžių raizgalyne vanduo iš jūros patenka į muziejų

džiai. Apie nerūdijančio plieno vamzdynus dar niekas net nesvajėjo. Buvo į madą bejeina aliuminiai vamzdžiai, bet jų atsparumas korozijai abejotinas, o ir kur jų gausi?

Tad muziejaus kūrėjai nusprendė: akvariumo vamzdynas turi būti plastikinis. O tokių vamzdžių, sklendžių bei jungčių jiems tais metais turbūt retas tebuvo matęs net paveiksluke. Prasidėjo didžiosios plastikinių vamzdžių ir priedų jiems paieškos...

NAUJŲ ŽEMIŲ PAIEŠKOS

Šiandieniniai muziejaus lankytojai, ypač jaunoji karta, negalėtų net įsivaizduoti, kokie išbandymai tykojo statybininkų ir restauratorių. Juk viskas nestandartiška: ir apvali paties muziejaus konstrukcija, ir negirdėti, neregėti akvariumo stiklai, ir vamzdynai, ir daug visokių kitokių neišbandytų statybinių medžiagų. Kur jų ieškoti, kur jų gauti?

Tie klausimai šiandieniniam „Vakarų ekspreso“ skaitytojui ir Jūrų muziejaus lankytojui atrodo juokingi. Mat prie vieno iš rašinių apie Klaipėdos pasididžiavimą interneto svetainėje radau tokį komentarą dėl plastikinių vamzdžių paieškų: „O kam reikėjo ieškoti? Galėjo Vilniun į „Plastos“ gamyklą Savanorių prospekte važiuoti...“ Užmirštama, kad muziejus daugiau kaip prieš 30 metų pradėtas statyti, kai tų plastų nė iš tolo tuomet Raudonosios armijos prospekte nebuvo...



Muziejaus konstruktorius Tautvydas Tubis (centre) į statybą lėkdavo po kelis kartus per dieną, vos tik statybininkams kildavo kokių klausimų

Apvalios konstrukcijos

Kas gamino statybines konstrukcijas apvaliam akvariumo pastatui, kai įprastinės konstrukcijos tebuvo „sumetamos“ tik stačiakampiams pastatams? Formų gamybai buvo reikalingas metalas, limitai jam, brėžiniai konstrukcijoms ir t. t. Ir šiandien apvalių statybinių konstrukcijų pastatų pasaulyje reta. O prieš 30 metų...

Viskas buvo išspręsta pačioje Klaipėdoje. Patys gelžbetonininkai iš 2-osios gelžbetonio konstrukcijų gamyklos, vadovaujamos direktoriaus Kleivos, be jokių brėžinių pasidarė formas, patys jas išliejo. Beje, už tai sumanūs žmonės buvo skatinami paskyromis lengviems automobiliams. Kiek tų paskyrų buvo išdalinta, istorija nutyli. Ir auksinių rankų meistrų pavardžių, regis, niekas nebeprisimena. Būtų gerai, kad koks gelžbetonininkas atsilieptų ir papasakotų, kaip tos didelės ir svarbios užduotys tuomet buvo vykdomos.

Net keturios Klaipėdos gamyklos gamino santvaras vidaus kiemui – baseinui uždengti. Metalą joms gamyklos imdavo iš savo rezervinių fondų. Betgi darbai – ne planiniai. Gamyklos buvo sąjunginio pavaldumo. Vadinasi, – griežta planinė drausmė. Tad darbai muziejui statyti buvo atliekami tik žmonių supratingumo ir entuziazmo dėka.

„Statybų pradžioje galvojome, kad pastogės nedengsime. Tačiau keturių gamyklų atsiųstos santvaros buvo skirtingų profilių. Tai Petras Lapė vėl turėjo kurti projektą dangai iš aliuminio“, – sakė muziejaus kons-

trukcijų „matematikas“ ir modeliuotojas Tautvydas Tubis. Teko ir vėl kaulyti limitų aliuminiui iš Voronežo gamyklos...

Akvariumo stiklai

Muziejaus statybininkai ilgai uostinėjo, iš kur gautų gauti 30–40 milimetrų storio stiklų akvariumams. Užudė, kad SSRS tokie stori stiklai gaminami karinei pramonei. Bet kas tau su civiliais, o tuo labiau – „po grindiniais“ muziejininkais, beprasidės...

Paskui sužinojo, kad tokie stiklai gaminami Belgijoje ir Prancūzijoje. Vėlgi šiandieninis laikraščio skaitytojas ir muziejaus lankytojas gūžtelėtų pečiaus: „Rado problemą. Paėmė katalogą ir užsisakė...“ O tuomet viskas „ėjo“ per kelias ministerijas ir jų buhalterijas...

Tiesa, šiandieniniai mano pokalbininkai – muziejaus statytojai – per daug dėl patirtų sunkumų nesiguodžia. Tai gali tik nujausti iš jų gilių atodūsių...

Plastikiniai vamzdžiai

Plastikiniai vamzdžiai ir jungtys buvo gabenami iš įvairių SSRS gamyklų. Tačiau tam reikėjo turėti ne tik reikiamų limitų, bet ir pažinčių, – šiandien sako T. Tubis. Ir tai dar ne viskas. Muziejaus statytojai turėjo būti be galo sumanūs ir energingi – juk tokios statybos Sovietų Sąjungoje, o ypač – senovinėse tvirtovėse, nebuvo leidžiamos.

Tai šiandieniniams vadybininkams, siūlantiesiems važiuoti į „Plastą“, atrodo iš fantastikos srities. O visi „voja-



Štai su tokia technika buvo kuriamos Jūrų muziejaus „kosminės technologijos“

žai“ po SSRS platybes, sumanumai ir iššvaistyta energija ne vienam muziejaus statytojui kirto per sveikatą. Žinoma, daug vėliau. Nors ilgametis Jūrų muziejaus vadovas Aloyzas Každailis puikiai prisimena, kada jis pajuto prarandąs sveikatą, – visai netrukus po muziejaus atidarymo. Nepaisydamas tų simptomų, jis vyko į pirmąsias ekspedicijas gyvųjų eksponatų muziejui „žvejoti“ ir toliau varstė tūkstančio ir vienos instancijos duris dėl Jūrų muziejaus reikalų, kurie anuometinėmis sąlygomis buvo tolygūs kosminio laivo technologijoms.

EKSPONATŲ „ŽVEJYBA“

Vilionės

Kol Kopgalyje vyko Jūrų muziejaus statybos, jo direktorius Aloyzas Každailis, įklimpęs ir į statybinius reikalus, jau galvojo apie tai, ką tuose rūmuose su neaprepiamomis patalpomis (palyginti su mažu muziejuku Herkaus Manto gatvėje) reikės eksponuoti. Mąstė ir apie žmones, kurie tame muziejuje turėtų dirbti. Iš Kauno zoologijos muziejaus parviliojo taksodermistą (iškamšų meistrą) Alvydą Laurinavičių. Žinoma, reikėjo ir ichtiologo, išmanančio jūrinių žuvų gyvenimo ypatumus, biologo... Kreipėsi į Vilniaus universiteto Gamtos fakulteto vadovybę, kad ji pasiūlytų tinkamiausias kandidatūras. Toji nurodė Algirdą Stankevičių ir Eugenijų Buivydą. Rezultatas – abu buvo prikalbinti atvykti dirbti dar besikuriančiame muziejuje.

„Aš jau buvau susiplanavęs važiuoti į aspirantūrą Maskvon. Tačiau pasikalbėjęs su manimi A. Každailis sugebėjo įtikinti, kad darbas Klaipėdoje, jauname kolektyve, būsiąs be proto įdomus. Na, ir sugundė, sudomino. Neatsispyriau“, – šiandien sako Algirdas Stankevičius, į Klaipėdą atidundėjęs 1974 m. rudenį.

Tačiau pirmieji metai nebuvo tokie jau įdomūs, kaip tuomet piešė A. Každailis. „Apie jūrą ne ką tešmaniau, juk kilęs iš Vidurio Lietuvos – Kėdainių. Privalėjau „apsičiupinėti“, kas toji jūra, ir ne tik Baltijos, yra. Kai reikėjo kurti ekspozicijų planus, pasišiaušė plaukai: kolekcininko Felikso Rimkevičiaus kriauklėmis būtume galėję užpildyti mažutę didžiulio muziejaus dalį. Ekspozicijų planus sukūrėme fantastiškus, o iš kur gausime eksponatų?“ – prieš daugiau kaip 30 metų iškilusį klausimą pacitavo A. Stankevičius.

Pirmosios ekspedicijos

Į pirmąją ekspediciją eksponatų graibyti 1975 m. su žvejų laivais išvyko A. Každailis ir E. Buivydas. Mau-

ritanijos zonoje jiedu kraustėsi iš laivo į laivą. „Buvome „apiforminti“ lektoriais“, – sako ponas Aloyzas.

Abu su Eugenijumi laukdavo, kada žvejai ištrauks tralus ir jie galės išsirinkti vėžiagyvius, murenas ir kitą jūros fauną. „Kartais būdavo, kad traluose – nė žuvytės, o mums su Eugenijumi džiaugsmas – pilna mums reikalingų dalykų. Bet ir žvejai pasidžiaugdavo dėl mūsų sėkmės“, – prisiminė daugiau kaip prieš 30 metų patirtas emocijas A. Každailis.

Iš ekspedicijos, trukusios beveik tris mėnesius, muziejaus vyrai grįžo patenkinti – jau šį tą turi. Šaldytą Atlanto „produkciją“ – nuo jūros žvaigždžių iki murenų – perdavė taksodermistui A. Laurinavičiui. O netrukus, tais pačiais 1975-aisiais, E. Buivydas vėl su žvejų laivais išvyko tęsti eksponatų paieškų.

Pažintis per gintarą

Matyt, gyvenime svarbu žinoti, ko nori ir ko tau reikia... A. Stankevičius, sudaręs fantastiškus ekspozicijų planus, puikiai žinojo, ko reikia muziejui. Tačiau iš kur visa tai paimti? Taip, Klaipėda – uostas. Taip, jūreiviai raižo jūras ir vandenynus. Bet jie turi savo tiesiogines pareigas laivuose. Ir eksponatų muziejui gaudyti nėra nei laiko, nei žinių.

Tiesa, jūreiviai parplukdydavo vieną kitą vertybę muziejui, tačiau tai negelbėjo. Tai kaipgi būdavo organizuojamos ekspedicijos į kitas jūras ir vandenynus, turint omenyje sovietmečiu galiojusius apribojimus ištrūkti į užsienius, kad ir pačiais kilniausiais tikslais?

„Galima sakyti, viską lėmė atsitiktinumai“, – sakė Algirdas. Pirmasis atsitiktinumas jį užklupo biologijos specialistų konferencijoje Leningrade. Per pertraukėlę jis nugirdo, kaip Jūrų biologijos instituto direktorius Viktoras Žirmunskis kolegoms pasakojo apie adatų terapiją ir guodėsi, kad joms išvalyti, o gal įelektrinti, jis niekur nerandąs gintaro gabalų. Jaunas specialistas drįso įsiterpti į pokalbį ir pasiūlė tų gintaro gabalų atsiųsti, kai sugrįš į Klaipėdą. Pažadą A. Stankevičius įvykdė. Netrukus gavo knygų siuntą apie Jūrų biologijos instituto darbą. Iš tos atsiųstos literatūros sužinojo, kad institutas jam priklausančiu laivu rengiasi didelei ekspedicijai. A. Stankevičiui pakako drąsos paklausti, ar į tą ekspediciją nepasiimtų ir jo. Ir netruko sulaukti teigiamo atsakymo. Tik su viena sąlyga – klaipėdiečiai turės priimti ekspedicijos įrangos konteinerius, pasitikti visus ekspedicijos dalyvius. Mat į ekspediciją buvo ruošiamasi nauju Gdanske pastatytu laivu. Jūrų muziejaus kolektyvėlis (vis dar keturi penki žmonės) apsiėmė ke-

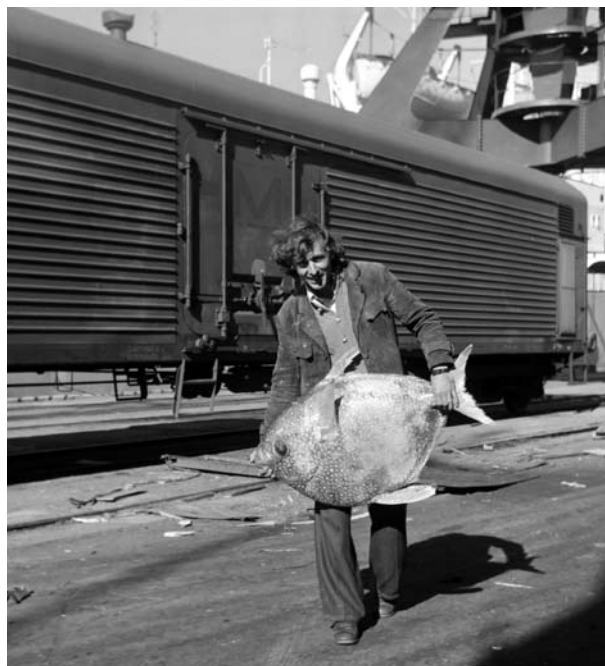
liamas sąlygas įvykdyti. A. Stankevičius džiaugėsi, kad tuo naujuoju laivu apiplauks pusę Žemės rutulio...

Nuo baseino iki vandenyno

Taip, į 1976 metų ekspediciją A. Stankevičius vyks. Tačiau eksponatų būsimoms ekspozicijoms niekas už jį nesurinks. Su Eugenijum Buivydu išvažiavo į Kaliningradą mokytis nardyti. Nes būtinais pareikalais nardytojo sertifikato. Na, ir prasidėjo nardymo mokslai baseine, o paskui – ir Baltijos jūroje. Tad į ekspedicijos laivą Klaipėdoje A. Stankevičius įlipo jau turėdamas būtiną dokumentą. Tačiau tikruosius nardymo mokslus užbaigė jau gražiojoje Japonų jūroje.

„Pamatęs tokią šios jūros gyvybės koncentraciją, praradau žadą. Pradėjau save žnaibyti, skatindamas dirbti, o ne vėpsoti į visas tas žuvis ir žuvytes, kriaukles, vėžiagyvius, hidrokoralus ir kitokį tos jūros turtą. Pirmoji ekspedicija buvo labai sėkminga. Grįžau jausdamasis nuveikęs nemažą darbą“, – sakė A. Stankevičius.

O po metų – vėlgi per ryšius su tuo institutu – Algirdas išsirengė į antrąją ekspediciją Baltojoje jūroje. „Gal reikėjo pradėti nuo jos, o ne nuo faunos ir floros turtingos Japonų jūros?“ – kišu savo trigrašį. „Važiuavau ne ten, kur būčiau norėjęs, o ten, kur pavyko „įsi-



Iš Kauno zoologijos muziejaus parviliotam Alvydui Laurinavičiui darbo tikrai nestigo. Kol muziejus buvo statomas, jis rengė žuvų ir paukščių iškamšas. Nuotraukos iš Jūrų muziejaus ir Tautvydo Petro Tubio archyvų

sprausti“, – šiandien juokiasi A. Stankevičius, su pasididžiavimu pabrėžęs, kad jūrose ir vandenynuose yra nardęs 5000 valandų. ■